Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U005361

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-10-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ №187-к від 22.10.2026 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Берчук Андрій Вікторович
2. Andrii V. Berchuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 052

Назва наукової спеціальності: Політологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Політологія

Дата захисту: 30-09-2026

Спеціальність за освітою: Фінанси

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: ------, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16776

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 11.01.62

Тема дисертації:

1. Роль волонтерських організацій в консолідації українського суспільства

2. The Role of Volunteer Organizations in the Consolidation of Ukrainian Society

Реферат/анотація:

1. У дисертації здійснено комплексне політологічне дослідження ролі волонтерських організацій у процесах консолідації українського суспільства в умовах сучасних політичних, соціальних, безпекових і цивілізаційних викликів. Актуальність теми зумовлена тим, що повномасштабна війна Російської Федерації проти України не лише спричинила масштабні гуманітарні, соціальні, економічні та інституційні виклики, а й стала потужним каталізатором громадянської самоорганізації, розвитку горизонтальних зв'язків, суспільної солідарності, благодійності та нових форм взаємодії між державою, громадянським суспільством, волонтерськими організаціями, громадами, бізнесом, діаспорою та міжнародними партнерами. Обґрунтовано, що в умовах повномасштабної війни волонтерство в Україні вийшло за межі традиційного розуміння благодійної, соціальної чи гуманітарної допомоги та набуло виразного суспільно-політичного значення. Воно стало не лише реакцією громадян на кризу, а й важливим механізмом мобілізації ресурсів, підтримки

обороноздатності держави, допомоги постраждалому населенню, інтеграції внутрішньо переміщених осіб, розвитку локальних ініціатив, формування суспільної довіри та зміцнення соціальної згуртованості. У цьому контексті волонтерські організації розглядаються як структурний елемент громадянського суспільства, який у кризових умовах здатний виконувати інтеграційну, мобілізаційну, комунікаційну, компенсаційну, безпекову, гуманітарну та консолідаційну функції. Метою дисертаційного дослідження є комплексне політологічне обґрунтування ролі волонтерських організацій і волонтерських практик як чинника консолідації українського суспільства в умовах повномасштабної російсько-української війни, а також визначення їхнього значення для формування довіри, соціального капіталу, горизонтальної солідарності, громадянської суб'єктності, суспільної стійкості та післявоєнного відновлення України. Для досягнення цієї мети у роботі розкрито теоретико-методологічні засади дослідження волонтерства, суспільної консолідації, солідарності, соціального капіталу та громадянської участі; проаналізовано історичну еволюцію волонтерства у світовому й українському контекстах; охарактеризовано трансформацію волонтерського руху в Україні після 2014 року та після початку повномасштабного вторгнення; визначено роль цифровізації у розвитку нових моделей громадянської мобілізації; досліджено значення довіри до волонтерів і благодійних внесків як індикаторів соціальної згуртованості; окреслено основні проблеми, ризики та перспективи розвитку волонтерства у процесах воєнної консолідації та післявоєнного відновлення України. Об'єктом дослідження є процеси консолідації українського суспільства в умовах сучасних політичних, соціальних і безпекових викликів. Предметом дослідження є волонтерські організації як чинник консолідації українського суспільства в умовах повномасштабної російсько-української війни. Методологічну основу дисертації становить міждисциплінарний підхід, що поєднує політологічний, соціологічний, історичний, інституційний, структурно-функціональний, компаративний і системний аналіз. У роботі використано методи аналізу і синтезу, узагальнення, порівняння, контент-аналізу, інтерпретації соціологічних даних, а також прогнозування щодо подальшої ролі волонтерства у післявоєнному розвитку України. У першому розділі дисертації розкрито теоретико-методологічні засади дослідження волонтерства та суспільної консолідації. Волонтерство проаналізовано як соціально-політичний феномен, що перебуває на перетині громадянської активності, благодійності, солідарності, соціальної відповідальності та політичної участі. Показано, що у сучасній науці волонтерство не може розглядатися лише як індивідуальна моральна практика або форма допомоги, оскільки воно пов'язане з інституційним розвитком громадянського суспільства, формуванням горизонтальних зв'язків, довіри, соціального капіталу та здатністю суспільства до колективної дії. Окрему увагу приділено теоретичним підходам до розуміння суспільної консолідації, соціальної згуртованості, солідарності та соціального капіталу як категорій, що дають змогу пояснити консолідаційний потенціал волонтерської діяльності. Обґрунтовано, що волонтерство є не лише формою участі громадян у суспільному житті, а й механізмом формування довіри, взаємодопомоги, громадянської відповідальності та горизонтальної самоорганізації. У другому розділі досліджено еволюцію волонтерства та його трансформацію в умовах глобальних і національних викликів. Проаналізовано історичні етапи становлення добровільної допомоги, благодійності, громадських асоціацій і волонтерських практик у світовому та українському контекстах. Показано, що волонтерство історично розвивалося від традицій взаємодопомоги, релігійної благодійності й локальної підтримки до складних інституціоналізованих, міжнародних і цифрових форм громадянської активності.

2. The dissertation provides a comprehensive political science study of the role of volunteer organizations in the processes of consolidation of Ukrainian society under contemporary political, social, security and civilizational challenges. The relevance of the topic is determined by the fact that the full-scale war of the Russian Federation against Ukraine has not only caused large-scale humanitarian, social, economic and institutional challenges, but has also become a powerful catalyst for civic self-organization, the development of horizontal ties, social solidarity, charity and new forms of interaction between the state, civil society, volunteer organizations, communities, business, the diaspora and international partners. The dissertation substantiates that under the conditions of full-scale war, volunteering in Ukraine has gone beyond the traditional understanding of charitable, social or humanitarian assistance and has acquired a clear socio-political significance. It has become not only a reaction of

citizens to crisis, but also an important mechanism for mobilizing resources, supporting the defense capability of the state, assisting the affected population, integrating internally displaced persons, developing local initiatives, building public trust and strengthening social cohesion. In this context, volunteer organizations are considered as a structural element of civil society which, under crisis conditions, is capable of performing integrative, mobilization, communication, compensatory, security, humanitarian and consolidation functions. The purpose of the dissertation is to conduct a comprehensive analysis of volunteer organizations as a factor in the consolidation of Ukrainian society under the conditions of the full-scale Russian-Ukrainian war and post-war recovery. To achieve this purpose, the 10 dissertation reveals the theoretical and methodological foundations of the study of volunteering, social consolidation, solidarity, social capital and civic participation; analyzes the historical evolution of volunteering in the global and Ukrainian contexts; characterizes the transformation of the volunteer movement in Ukraine after 2014 and after the beginning of the full-scale invasion; determines the role of digitalization in the development of new models of civic mobilization; examines trust in volunteers and charitable contributions as indicators of social cohesion; and outlines the main problems, risks and prospects for the development of volunteering in the processes of wartime consolidation and post-war recovery of Ukraine. The object of the study is the processes of consolidation of Ukrainian society under contemporary political, social and security challenges. The subject of the study is volunteer organizations as a factor in the consolidation of Ukrainian society under the conditions of the full-scale Russian-Ukrainian war. The methodological basis of the dissertation is an interdisciplinary approach that combines political science, sociological, historical, institutional, structural-functional, comparative and systemic analysis. The research uses the methods of analysis and synthesis, generalization, comparison, content analysis, interpretation of sociological data, as well as forecasting regarding the further role of volunteering in the post-war development of Ukraine. The first chapter of the dissertation reveals the theoretical and methodological foundations of the study of volunteering and social consolidation. Volunteering is analyzed as a socio-political phenomenon located at the intersection of civic activity, charity, solidarity, social responsibility and political participation. It is shown that in modern scholarship volunteering cannot be considered only as an individual moral practice or a form of assistance, since it is connected with the institutional development of civil society, the formation of horizontal ties, trust, social capital and the ability of society to act collectively. Particular attention is paid to theoretical approaches to understanding social consolidation, social cohesion, solidarity and social capital as categories that make it possible to explain the consolidation potential of volunteer activity. The dissertation substantiates that volunteering is not only a form of citizens' participation in public life, but also a mechanism for building trust, mutual assistance, civic responsibility and horizontal self-organization. The second chapter examines the evolution of volunteering and its transformation under global and national challenges. The historical stages of the formation of voluntary assistance, charity, civic associations and volunteer practices in the global and Ukrainian contexts are analyzed. It is shown that volunteering historically developed from traditions of mutual aid, religious charity and local support into complex institutionalized, international and digital forms of civic activity.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Берчук А. Історія становлення волонтерства від найдавніших часів до сьогодення. Держава і право. 2024. Вип. 96. С. 330–341. URL: https://doi.org/10.33663/1563-3349-2024-96-330. DOI: 10.33663/1563-3349-

2024-96-330

- Берчук А. Динаміка довіри до волонтерів та обсягу благодійних внесків в Україні (2014–2025 рр.). Держава і право. 2025. Вип. 98. С. 397–410. URL: https://doi.org/10.33663/1563-3349-2025-98-397. DOI: 10.33663/1563-3349-2025-98-397
- Берчук А. Роль волонтерства у консолідації українського суспільства в умовах повномасштабної війни. Український політико-правовий дискурс. 2026. Вип. 22. С. 45-52. URL: https://ppdnz.com.ua/index.php/home/article/view/803. DOI: 10.5281/zenodo.20648374
- Берчук А. Роль волонтерських організацій в умовах повномасштабної війни. Захищаючи державу, захищаємо право: матер. XIV Міжнар. юрид. наук.-практ. конф. (м. Київ, 11 жовтня 2023 р.). Київ: Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2023. С. 54–57
- Берчук А. Волонтери та захист прав людини в російсько-українській війні. Права людини в період збройних конфліктів: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 3 листопада 2023 р.). Одеса, 2023. С. 91-98
- Берчук А. Українське суспільство в умовах війни: волонтерство як чинник збереження держави. Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 22–23 лютого 2024 р.). Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. С. 103–108
- Берчук А. Волонтерський рух в Україні та участь волонтерів у захисті незалежності України. Захист незалежності України: правові засади та виклики сьогодення. До 33-ї річниці проголошення незалежності України: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 22 вересня 2024 р.). Київ: Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2025. С. 362–364
- Берчук А. Волонтерські ініціативи як стратегічний ресурс для інтеграції України в Європейський Союз. Інтеграція України до Європейського Союзу: виклики в умовах воєнного стану. Пам'яті професора П. П. Заворотька та професора В. Н. Денисова: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 4 листопада 2024 р.). Київ: Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2024. С. 243 – 247
- Берчук А. Роль волонтерських організацій в умовах повномасштабної війни. Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу: зб. матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 11–12 грудня 2024 р.). Полтава: Полтавський інститут економіки і права, 2025. С. 226–227
- Берчук А. Проблеми та виклики волонтерської діяльності в Україні в умовах війни: політико-правовий вимір. Наука і освіта в Україні: актуальні проблеми розвитку: матер. Міжнар. наук. конф. XIX Юридичні читання (м. Київ, 29 квітня 2025 р.). Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2025. С. 177–179
- Берчук А. Цифрові практики волонтерських організацій як інструмент захисту прав людини та консолідації українського суспільства в умовах війни. Права людини в період збройних конфліктів: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 31 жовтня 2025 р.). Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. С. 112–115
- Берчук А. Волонтерські організації як чинник консолідації українського суспільства в умовах війни. Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу: матер. 10-ї міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 22–23 квітня 2026 р.). Полтава: Полтавський інститут економіки і права; ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна"», 2026. С. 88–91

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0120U105262; 0123U104291

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стойко Олена Михайлівна

2. Olena M. Stoiko

Кваліфікація: д. політ. н., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2887-6824

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хилько Микола Іванович

2. Mykola I. Khylko

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0295-5332

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Семенченко Федір Григорович

2. Fedir H. Semenchenko

Кваліфікація: д. політ. н., професор, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8485-7594

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет будівництва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02070909

Місцезнаходження: проспект Повітряних сил, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Горбатенко Володимир Павлович

2. Volodymyr P. Horbatenko

Кваліфікація: д.політ.н., професор, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2400-954X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кукуруз Оксана Володимирівна

2. Oksana V. Kukuruz

Кваліфікація: д. політ. н., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1863-3028

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Кресіна Ірина Олексіївна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Кресіна Ірина Олексіївна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Топонар О.І.
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна